

util unor plăsmuri fantastice. Ciudate alcătuirii din trupuri omenești, depersonalizate, ascunse sub bogate drapaje cenușii cu măști enorme, hidoase, violente colorate, cărora un ochi în formă de floare sau de stea le conferă o stranie poezie. Mînuită la vedere, cu o tehnică desăvîrșită de Aneta Forna Christu, singura păpușă din spectacol — eroul piesei — căpăta în mijlocul acestor arătări fabuloase un relief surprinzător. Demonstrația de virtuozitate a acestei excelente mînuitoare, sensibilă și inteligentă, care se dăruiește cu o totală pasiune însufletirii unei alcătuirii de lemn și cîrpă — a constituit cel mai elocvent exemplu despre ce înseamnă măiestrie și profesionalism, mai ales în acest gen de artă, deschis tuturor posibilităților. Urmărind și o altă creație a Anetei Forna Christu, Șoricelul din piesa lui Al. T. Popescu *Strop de Rouă Brotăcelul*, mi-am dat seama, în comparație cu multe, foarte multe manifestări diletanțe, cu multe interpretări rutinate, uniforme și sărace — ce rol uriaș joacă, pe lângă talent, *tehnica*, perfecționarea continuă a mijloacelor de expresie.

Dacă echipa de păpușari constănțeni a făcut, în ansamblu, un pas însemnat pe drumul cuceririi măiestriei, alte colective au rămas la un stadiu destul de înapoiat. Înființarea unei școli de perfecționare a cadrelor păpușărești a devenit o chestiune de stringentă actualitate. Nu pot încheia însemnările acestei zile fără a semnaliza prezența în cadrul colectivului constănțean și a unui al: proaspăt talent: Ioana Jora. Personajele întruchipate de ea (mînuite și interpretate) s-au distins printr-o cuceritoare gingașie, au avut mult haz și personalitate.

VINERI, 18 SEPTEMBRIE. Păpușarii din Iași propun un experiment: o versiune prescurtată a *Brotăcelului* de Al. T. Popescu. Interesant gândit de regizorul Constantin Brehnescu și susținut cu măiestrie de mînuitoarea Simona Agachi, spectacolul a subliniat convingător ideea piesei: „drama cunoașterii”, „lupta către un ideal” a micului brotăcel, „innobilarea prin suferință” (sună ridicol, dar așa scrie în caietul program). Eliminarea unor personaje, demonstrația ostentativă, mînuirea la vedere a dizolvat însă, poezia și farmecul propriu acestui text. Parte din aceste însușiri le-am întilnit în varianta constănțeană a piesei (regizor Gh. Jora), dar niciuna din versiuni nu mi s-a părut că a valorificat pe deplin calitățile și specificul lucrării. Present în actuala ediție cu trei piese, *Omulețul de puș*, *Raza de soare* și *Brotăcelul*, Al. T. Popescu a reprezentat cu cînstă și cu succes dramaturgia păpușărească. Exemplul său nu va rămîne, sper, singular. Universal atît de bogat al copiilor, pe care Al. T. Popescu îl explorează consecvent, cu talent, sensibilitate și finețe, e prea puțin abordat și de alți scriitori. Numărul celor atrași de această literatură e surprinzător de sărac, deocamdată. Nu mă refer la atîtea și atîtea false pro-

ducții, ci mă gîndesc la nevoia de creații autentice pentru cele 19 teatre și secții de păpuși și de asemeni la cele cîteva milioane de copii școlari și preșcolari.

SIMBĂTĂ, 19 SEPTEMBRIE. Să nu ne lăsăm chiar atît de copleșiți de tristețe că nu avem încă o dramaturgie autohtonă strălucită pentru cei mici. Sint speranțe. Timide, dar sint. Iată, Craiova ne oferă un spectacol miniatural încîntător, *Joaca*, cu multă fantezie și alte calități specifice păpușilor. Ingeniozitatea autoarei, Alexandrina Davidescu, (și mînuitoare excelentă) s-a întilnit în mod fericit cu decorul și păpușile delicate și vesele ale lui Eustațiu Gregorian, cu regia directă, simplă, comunicativă a lui Horia Davidescu. Ideea de a antrena la vedere prin concurs pe micii spectatori în acțiune, de a-i face părtași la hîrjoana... personajelor — trei pisoi, la alergătura după un șoricel, care în viteză își pierde, cînd capul, cînd coada, s-a soldat cu o participare generală și un haz molipsitor. Fericitul cîștigător al concursului, un tucuriu școlar constănțean, rugat să arbitreze joaca pisoiilor mînuind un cățel, s-a dovedit un „interpret” desăvîrșit. Atenție, păpușari! Cîte asemenea talente așteaptă preluarea nobilei voastre ștafete! Rămîne să le stîrniți doar, propunîndu-le asemenea jocuri mai simple, și de ce nu?, și mai complicate. De ce nu? Se pot face atîtea minuni cu acești creduli și credincioși spectatori. Ați văzut doar, cîndoaare și ce credință avea acel mărunțel spectator în vîrstă de 3 ani, care a pierdut jocul și drept gaș ne-a expus mica lui zestre culturală! *Mama lui Ștefan cel Mare*. Și cîte asemenea „secrete” nu s-ar putea afla prin intermediul neprețuitei voastre munci și fantezii.

DUMINICĂ, 20 SEPTEMBRIE. O altă bucurie pentru cei mici, dar și pentru noi, cei mari. Cunoscutul și îndrăgitul basm al lui Charles Perrault, *Motanul încălțat*, și-a dezvăluit farmecul său nepieritor în interpretarea păpușarilor arădeni, în adaptarea simplă și spirituală a lui V. M. Vișan, în decorul frumos colorat și expresiv al plasticienei Zizi Frențiu, în interpretarea nuanțată a personajelor (mai ales a „teribilului Motan” — Elena Jordan), caracterizate cu amănunte comice, naive, dar savuroase. Se poate face teatru de păpuși bun, și cu mijloace tradiționale și cu paravan. A avut deplină dreptate mucalitul director al Teatrului din Iași, M. Foca, referîndu-se la aprinsa dispută — cu paravan sau fără paravan: — „cu perdé sau fără perdé, bun să fie!”

LUNI, 21 SEPTEMBRIE. Nefericită idee de a aduce și a amesteca arbitrar, oameni cu păpuși. Cîtă personalitate, farmec și savoare avea Cotofana Tranca-Fleanca de la Cluj, păpușă mînuită admirabil de Carmen Poiană; și cît de falsă, de supărătoare, prin diletantismul interpretării, a apărut Cotofana de la Ploiești, unde mînuitoarea în chip de „pasăre”, îmbrăcată în maieu ne-

„Copilul din stele”, adaptare după Oscar Wilde, de Victoria Gavrilescu, în interpretarea Teatrului de păpuși din Constanța (Regia Geo Berechet).

gru, mulat pe trup, cu pene pe cap și pe brațe, n-a reușit, cu toată agitația din fața paravanului, să ne sugereze imaginea adevărată a personajului. Aceeași senzație de jenă am avut-o și la experimentul craiovean cu *Schițele* lui Caragiale (dramatizare de Valentin Silvestru, *Cuconițele mele dragi*). Interpretarea foarte slabă, de suprafață, adeseori vulgară, dată de artiștii păpușari, prezenți pe scenă în mărime naturală, și care purtau în fața lor uriașele personaje de carton (interesante de altfel, și ca idee și ca realizare), care s-au mișcat însă dezordonat și au neglijat rostirea textului — a dus la trădarea spiritului satiric incisiv al respectivelor schițe. Veleitățile minuiților care doresc să fie văzuți, nu numai bănuți în dosul paravanului, veleități foarte la modă acum în teatrele de păpuși, mi se par foarte hazardate, atât timp cât această profesie de actor nu este însușită temeinic în toate secretele și exigențele ei de mișcare, mimică, rostire a cuvîntului. Distanța mică dintre scenă și sală la teatrele de păpuși are darul de a scoate în evidență și de a sublinia întocmai ca grosplanurile de la cinematograful lipsa de pregătire profesională.

MĂRTI, 22 SEPTEMBRIE. Artist complex, fecund și ingenios creator, Paul Fux de la Oradea nu s-a dezmințit nici de data aceasta. Ne-a oferit legenda *Oltul și Mureșul* de Al. Mitru într-un spectacol de înaltă ținută artistică, poetic și tragic totodată. Stilizate cu mare rafinament și discernămint, după sugestii folclorice, păpușile mînuite cu eleganță, cu mișcări decantate hieratic, au căpătat valori simbolice, au reușit să sugereze convingător aura de noblete cerută de text. Deosebit de expresivă în simplitatea ei, a fost imaginea Hașmașului: pă-

pușă imensă, unidimensională, construită din șnur alb gros, sugerînd concomitent, și munte și chip de bătrîn împovărat de anii, și străveche așezare de piatră, creație ce va rămîne antologică. Pe texte de aceeași factură și Teatrul din Ploiești și „Tăndărică” m-au decepționat. Eroi ai atit de îndrăgiți ai baladelor populare, Greuceanul și Miul-Cobiul, adaptate pentru păpuși de Nela Stroiescu, nu și-au găsit, cred, în niciunul din aceste spectacole, chipul adevărat.

MIERCURI, 23 SEPTEMBRIE. În sfîrșit un spectacol dedicat exclusiv adulților, realizat cu spirit și cu multă fantezie: *Parodii* de Bajor Andor, după Darwin, Shakespeare, Pascal, Tolstoi, Topirceanu, Defoe, Modern, atractiv, îndrăzneț, acest spectacol al păpușarilor din Tg. Mureș, regizat de Pal Anfal, a demonstrat cit de șubrede pot fi prejudecățile în acest domeniu și că, într-adevăr, domeniul dramaturgie și al spectacolului teatrului de păpuși nu are limite.

★

Rîndurile de mai sus au căutat să surprindă ceea ce mi s-a părut esențial în această săptămînă. Știu, merita mai multă atenție și decorul frumos și colorat al lui Sorin Haber, adevărat piesei Elefăntului curios și acela foarte interesant de turtă dulce cu zimți de dantelă al pictorilor Zizi și Sever Frențiu, dar neadecvat piesei Brotăcelul. S-ar fi convenit să notez mult mai multe în legătură cu buna organizare, cu efortul lăudabil, deșus în acest sens, cu merituoasa inițiativă a Comitetului pentru Cultură și Artă din Constanța, care a dat întregii suflări păpușărești prilejul unei alți de rodnice întîlniri. S-ar fi convenit să mă refer și la sesiunea de comunicări. Ia cele citeva expuneri legate de problema „păpușilor” și la alte citeva în afara ei. S-ar fi convenit... s-ar fi convenit...